

Over flere år har det blitt færre fangvekster. Ny rapport viser hvordan det kan økes

8 • NYHETER

NATIONEN • FREDAG 22. MAI 2020

• Landbruk

Fakta

• Dette er fangvekster

- Planter som dyrkes sammen med ettårige vekster for å hindre overflateavrenning, erosjon og nitratutvasking.
- Gjør at jorden er dekket av vegetasjon en lengre periode av året.
- Er med på å fange og transportere karbon ned i bakken gjennom fotosyntesen.
- Ulike typer fangvekster er: raigras (eventuelt med hvitkløver i kombinasjon) og oljereddik. Felles for disse er at de ikke skal vokse seg høyere enn kornet og således bli med under treskinga.

Over flere år har det blitt færre fangvekster. Ny rapport viser hvordan det kan økes

Fangvekster skal hjelpe landbruket med å kutte klimagassutslipp. Bønder peker på ett avgjørende tiltak for å øke bruken av slike vekster.

Nylig kom AgriAnalyse med en rapport som tar for seg hvordan landbruket kan oppnå økt karbonbinding gjennom bruk av fangvekster på kornarealet.

Prosjektleder Bjørn Ingar Holmen forteller at motivasjon

for studien var at fangvekster er et av få tiltak der landbruket kan bidra til mindre klimagassutslipp.

• Stor reduksjon

– Fangvekster er et kjent tiltak

fra tidligere, sier Holmen.

2002 var toppåret i Norge. Da var 350.000 dekar dekket med fangvekster. Men over tid har det falt kraftig. I 2018 var antallet dekar på under 50.000, viser tall fra Landbruksdirektoratet.

Årsaken er, forteller Holmen, at det rundt årtusenskiftet var stort fokus på Nordsjøvåtalen, som tok for seg næringsavrenning. Målet var å hindre nitrogen og fosfor fra å renne ut i vassdrag og videre ut i Nordsjøen. Det skjedde ikke uten problemer.

– Mange som hadde fangvekster opplevde en del problemer med at de blant annet ikke klarte

å bli kvitt det til neste vår og at det vokste gjennom åkeren. Det ble også mye grønt nede i åkeren

• Vanskelig å bli kvitt

«Mange som hadde fangvekster opplevde en del problemer med at de blant annet ikke klarte å bli kvitt det til neste vår.»

Bjørn Ingar Holmen, Prosjektleder

Raigras: En av måtene for å øke karbonfangsten, er å så raigras sammen med kornet. Tanken er da at grasene ikke skal ha vokst alt for mye før kornet har blitt treska.

Mer fangvekster. det kan økes

og den tørket dårlig opp. Under studien snakket jeg med en del bønder som var med den gangen og som sa at de aldri skulle ha fangvekster igjen, men de fleste er nå åpne for å prøve på nytt, sier han.

Etterlyser større tilskudd

For å finne ut hva kornbønder tenkte om fangvekster, gjennomførte AgriAnalyse en spørreundersøkelse. Og det var stor interesse for å prøve dette. 83 prosent av de spurte bondene hadde ikke

fangvekster i dag, men 66 prosent sa at de hadde planer om å ta i bruk dette. Samtidig svarte 65 prosent av dem som ikke bruker fangvekster at de har for liten kunnskap om temaet.

Holmen forteller at det som var avgjørende for at bondene som deltok i spørreundersøkelsen skal ta i bruk slike vekster, er tilskudd. – Vi ser at det er behov for å øke den økonomiske stimulansen for å løfte omfanget, sier han.

I rapporten skriver de også om tidligere erfaring fra bønder

som har brukt fangvekster for å binde opp karbon.

«Tidligere ble det i stor grad brukt raigras. Raigraset overlevde vinteren og var vanskelig å bli kvitt med vårløying. Når tilskuddet ble redusert, forsvant motivasjonen, og de bestemte seg for aldri å ha fangvekster igjen», heter det.

Trenger mer forskning

For å ta i bruk slike vekster, foreslår AgriAnalyse i rapporten en tilskuddsordning:

*130 kroner per dekar for undersådde fangvekster.

*190 kroner per dekar for fangvekster sådd i stående åker før tresking.

Landbrukets klimaplan for de neste ti årene tar også for seg karbonlagring i jord. Avtalen er inngått mellom bondelagene og staten, og har et mål om en klimagassreduksjon på 1,4–1,6 mill. tonn CO₂-ekvivalenter innen karbonlagring.

Men hvor mye norsk landbruk kan kutte på dette området, er

fortsatt høyst usikkert, forteller Bjørn Ingar Holmen.

– Det som mangler i Norge, og som det må brukes ressurser på nå, er å finne ut mer om hvor stor effekt en kan oppnå med tanke på karbonbinding ved bruk av fangvekster. Og skal bondene få godtgjort dette i et klimaregnskap, må en kunne dokumentere hvor mye karbon en faktisk klarer å binde, sier han.

Sigurd Lein Hernes

sigurd.hernes@nationen.no